



KØBENHAVNS MUSEUM

PLANER FOR 2014

## BYENS NATUR – URBAN NATURE

*'Can we in the future plan in an innovative way to have gardens in an increasingly urbanized society? Can we make every use of our space, make every use of our resources, to create gardens that make the most use of light, make gardens that are on top of each other, drip through everything, allow plants to grow up and to hang down, to create escapes for people....'*

*Diarmud Gavin's Westland Magical Tower, Chelsea Garden Show, 2012*

### **Baggrund i lokalområdet**

Københavns Kommune har gennem de seneste år foretaget en række strukturelle forbedringer inden for forsyning og infrastruktur og sat sig en række ambitiøse – og symbolske – fremtidige mål i forhold til bedring af klimaet. Mest markant blandt disse er måske målet om at være verdens første CO2 neutrale hovedstad i 2025.

En række konkrete indsatsområder og bæredygtighedshensyn i byens udviklingsplaner sigter mod at styrke byens naturindhold, beskytte og integrere naturindholdet i udviklingen af byens rum, liv og identitet.

Københavns grønne og blå områder ses som 'en værdifuld naturressource og udgør samtidigt en rekreativ ressource, som har stor betydning for borgernes sundhed og livskvalitet samt for oplevelser for byens gæster'.

På baggrund af disse intentioner og resultater er København blevet udpeget som European Green Capital i 2014.

De overordnede, strukturelle samfundsmæssige beslutninger og ændringer er af afgørende betydning for hvorledes et samfund eller lokalsamfund placerer sig i miljøsammenhæng. Effekten af en omlægning af energikilderne overstiger eksempelvis ændringer i forbrugsmønstre i de private hjem. Men samtidig er borgernes forståelse for og engagement i miljø- og klimaforhold af betydning for hvilke overordnede strategier, der kan lægges, og hvilke beslutninger, der kan træffes.

Et af de områder, hvor borgernes private handlingsmønstre anses af principiel betydning, er transporten, hvor den kollektive trafik og cykling understøttes meget kraftigt i de opbygningen og udbygningen af byens infrastrukturer.

Tonen i appellen til borgernes ansvarstagen og engagement omkring miljø- og klimaforholdene har imidlertid undertiden i den offentlige debat været præget af truslen fra de negative fremtidsvisioner og domineret af de formanende påbud og forbud - om at huske at slukke for lyset, vandet og tandbørsten snarere end af en iboende lyst og livskvalitet.

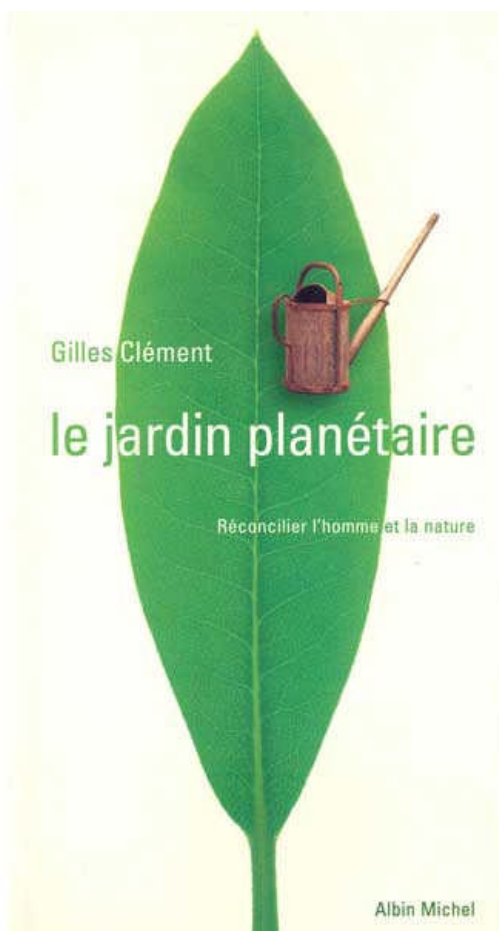
En udfordring i den kommende periode bliver at forankre en bæredygtighedsdagsorden hos den enkelte borger eller grupper af borgere i deres frivillige, selvvalgte fritidsaktiviteter – således at københavnere som borgere kan se sig selv som en del af løsningen.



Urban Nature,  
uploaded af CocoRosie24, Københavns Museums VÆGGEN

### **Baggrund i museumssektoren internationalt**

Internationalt har en række spektakulære museumsudstillinger og museumsinitiativer været med til at sætte en ny dagsorden omkring miljø og bæredygtighed, og har vist hvorledes kulturinstitutioner, med et begreb om 'haver' i den bredest mulige betydning af ordet, kan bidrage til en fornyet, oplevelsesbaseret dialog om klimaforholdene, og til at skabe en 'forsoning mellem mennesker og natur'.

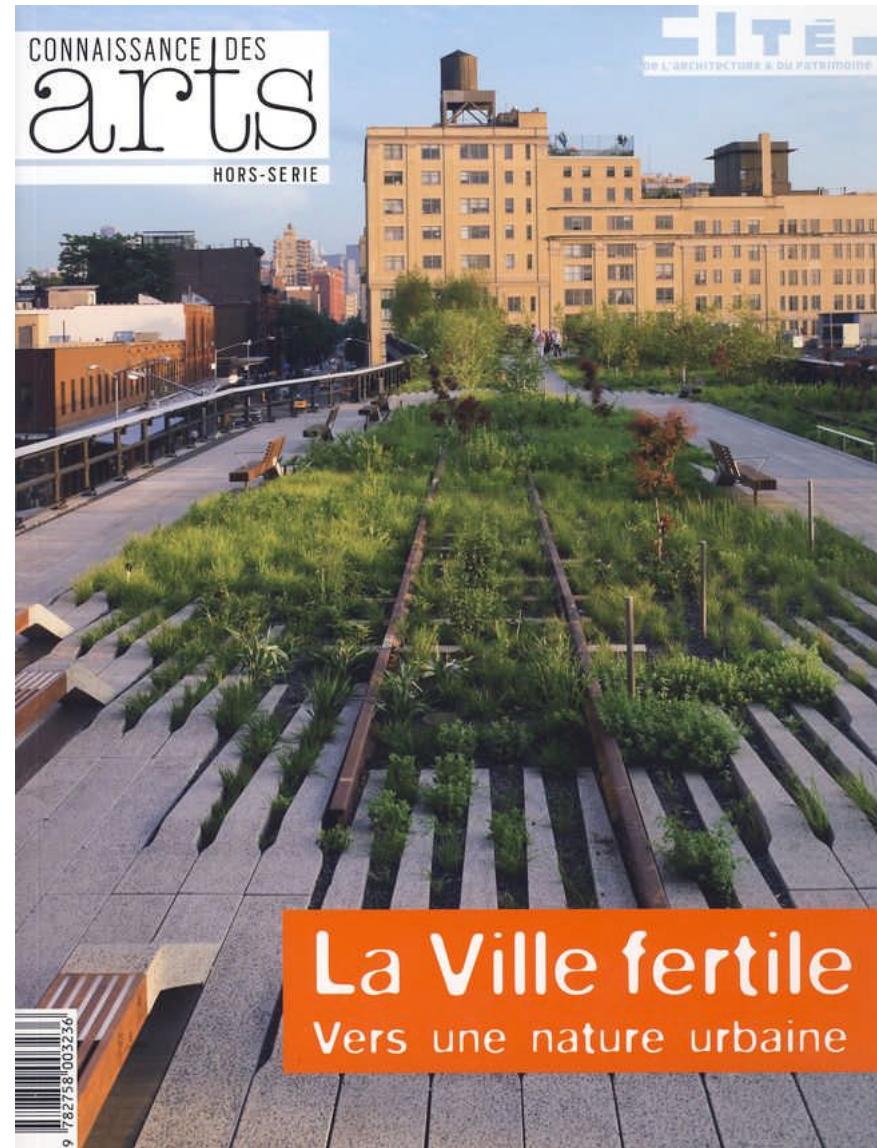


Blandt de indflydelsesrige, tidlige europæiske projekter kan nævnes *Future Garden* udstillingen ved Kunst- und Ausstellungshalle, Bonn, 1996, *Le jardin planétaire*, i Parc de la Villette, Paris, 1999-2000. Det nye Qauai Branly museum i Paris er defineret og kendt fuldt så meget gennem det omkringliggende haveanlæg og den enestående og epokegørende 'grønne mur' som for museets indhold og bygning. Senest har udstillingen *La Ville Fertile. Vers une nature urbaine*, organiseret af Cité de l'Architecture et du Patrimoine på Palais de Chaillot i 2011 været med til at udvikle de nyeste paradigmer og visioner på området.

Som det så markant blev tematiseret med Fritz Haeg's publikation *Edible Estates. Attack on the Front Lawn* fra 2008 fremhæves ofte i en amerikansk sammenhæng især urban agriculture og ernærings- og sundhedsaspektet i f t havedyrkning, og de selvproducerede grøntsager som et både sundhedsmæssigt og økonomisk alternativ til præfabrikata, halvfabrikata og fast food. Livsstilssygdomme som childhood obesity og en relateret diabetes ses her som nogle af samfundets største trusler i dag (jf også i denne kontekst Michelle Obama's White House køkkenhave). Dette fokus gælder ofte også for museerne.

American Alliance of Museums har som brancheorganisation taget en række initiativer på området, f eks *Feeding the spirit cookbook* – a recourse and discussion guide on museums, food and the community. The Smithsonian har fornyet engagementet i sine haver med et nyt, nutidigt, involverende og hands-on fokus. The American Museum of Natural History, NYC, har åbnet udstillingen *Food, Nature, Culture*, med focus på urban farming og madens vej fra farm to fork. Natural History Museum, LA, åbner i 2013 *Nature Gardens*, et 15.000 m2 urbant haveanlæg, med modsvarende indendørsudstillinger, til dokumentation af forholdet mellem byen og naturen, under temaer som *Urban Edge*, *Transition Garden*, *Living Wall* og *Edible Gardens*.

*Mennesker, kulturer og byer som del af naturen*



Skiftet i paradigme og verdensbillede i at se på helheden og sammenhængen mellem kulturen og naturen snarere end på forstå dem som hinandens modsætning er det klare udgangspunkt for La Ville Fertile udstillingen. Det hedder således i udstillingen:

Vi drømmer om en frugtbar by. Den frugtbare by er en meget moderne samfundsmæssig stræben. Den hviler på en pagt mellem kulturen og naturen: en pagt hvis mål det er at mennesker respekterer alle former for levende væsener og levende miljøer.

Det handler ikke længere om at pryde eller forskønne byen ved at øge antallet af parker, haver eller grønne områder, som det var tilfældet med de ambitiøse projekter i det 18. og 19. århundrede. Ej heller handler det om at fastholde de forældede diskussioner, som sætter naturen op mod byen, det organiske op mod det uorganiske.

Udfordringen i dag er at forstå byen som var det et stort økosystem: at integrere den i det naturlige miljø, i selve landskabet, og at respektere naturens forskrifter og balanceevne, som vi engang – fejlagtigt – troede vi kunne lade hånt om.

Den frugtbare by må således opretholde et respektfuldt forhold med naturen, for at skabe et landskab i hvilket vores samtid kan genkende sig selv. For landskab afspejler vores virkelighed, de afspejler de æstetiske, sociale, økonomiske og kulturelle valg, som træffes i en given periode.'

*La Ville Fertile. Vers une nature urbaine, Paris, 2011*



*La Ville Fertile. Vers une nature urbaine, Paris, 2011*

Michael Pollan taler i publikationen *Second Nature* om 'the troubled borders between nature and culture', og fremhæver her have dyrkning som det, der 'giver de fleste af os de mest direkte og nære oplevelser af naturen, dens fylde, sårbarhed og kraft'.

'Haven', som ide, som virkeligt såvel som metaforisk sted, er også det sted, hvor 'natur og kultur kan smelte sammen på en måde, som er til gavn for begge parter. Mer end nogensinde før har vi brug for at lære at bruge naturen uden at ødelægge den. Og det kan formentlig ikke ske så længe vi fortsætter med at tænke på natur og kultur som hinandens modsætning'.

Også helt traditionelle havesammenhænge, som for eksempel the Chelsea Garden Show, er i disse år præget af en integration mellem pryd- og nytte dimensionerne, mellem de æstetiske og spiselige elementer af havebruget.

Havedyrkningens potentiale inden for pædagogikken og inden for de sociale sektorer har en fremtrædende plads, ligesom holdbar udvikling understreges gennem den række profilerede udviklingsprojekter. Der er et stærkt fokus omkring de kommende generationer.



*What will we leave? The NSPCC Garden of Magical Childhood*



Going to see the Wizard, uploaded af Rikke, til Københavns Museum VÆGGEN

### **Baggrund Københavns Museum**

Københavns Museum har gennem de seneste år ændret sin formidlingspraksis forholdsvis radikalt. De permanente kronologiske udstillinger er afløst af skiftende tematiske udstillinger, som skifter i forskellig takt. Disse udstillinger trækker på museets samlinger af

arkæologiske fund, historiske genstande, fotos såvel som nutidskunst og finder ofte deres emne i byens nutidige liv.

Disse udstillinger har inkluderet *SKRALD* om byens affaldshåndtering, historisk og nutidigt, *SOM JEG ER* om home-, bi- og transseksuel historie og identitet i København, *At blive københavner* om migrationsprocesserne som et konstituerende element i byens historie. Outreach programmer har involveret københavnerne i indsamling, dokumentation og udstillingsprocesser i museet. Udstillinger som *Fortiden under os*, *Søren Kierkegaard: Kærlighedens genstande og gerninger* og ikke mindst den interaktive digitale museums *VÆG* er platforme for københavneres verbale eller visuelle dialoger om vor hovedstad. Udstillingerne *På cykel i København* og *SKRALD* var begge direkte forankrede i og orienterede imod bæredygtigheds-, klima og miljøforhold.

Når Københavns Museum fokuserer størsteparten af sin udadrettede virksomhed på *Byens Natur - Urban Nature* i 2014, er det med denne form for engagement i byens nutidige problemstillinger og med et ønske om at involvere borgere i museets aktiviteter og skabe platforme for synliggørelse af københavnerens egne initiativer.

Museet ønsker at understrege de lystfyldte og nydelsesfyldte dimensioner af omgangen med naturen; at fejre lysten til at opholde sig udendørs i mange slags vejr og følge årstidernes skift, nydelsen ved fysisk aktivitet, nydelsen ved at se tingene vokse, ved at spise sund mad af egen avl, ved fornemmelsen for muld, ved lugten af tomater, latyrus, kaprifolier og gulerødder.

Museet vil supplere eksisterende initiativer og danne partnerskab med en række af de eksisterende offentlige og private aktører i København, som arbejder med temaet byplanlægning, holdbar udvikling og miljø, med åbne haver, med selvforsyning, skolehaver, byhaver, kolonihaver, guerillahaver.





Københavns Museums aktiviteter for 2014 består af en række sammenhængende, men separate projekter, som kan gennemføres samlet eller delvist, afhængig af finansiering.

Som flere andre museer med uudnyttede udenomsarealer, vælger Københavns Museum i sit fokus på temaet Byens natur - Urban Nature at tage et afsæt i museets egne 'haver' – sammen med mere traditionelle indendørs aktiviteter og udstillinger.

### 1. Københavns Museums forplads

De to karakteristiske høje lindetræer på Københavns Museum forplads er enestående i det københavnske bymiljø. I 2014 ønsker museet at synliggøre disse yderligere som symbol for betydningen af de grønne elementer i bymiljøets mikroklima og for borgernes velvære – og som et vartegn for Københavns Museums aktiviteter på dette område.

Accentueringen af træerne vil ske gennem opførelsen af et meget iøjnefaldende 'kunstigt' tredje træ – (af metal, stillads, træ?) - som et tredje ben i en trekant på forpladsen. Træerne vil blive forbundet med hængebroer, og i træerne vil der i flere etager være fortryllende hængende haver eller haver på platforme, med planter og afgrøder udvalgt med en specifik udnyttelse af lys, skygge og eventuel solcelleenergi.

Det er ønskværdigt at børn skal kunne klatre og opholde sig i træerne og træhaverne, hvis dette kan sikres tilbørligt.

Haverne i, under og mellem træerne skabes i fællesskab med en række forskellige partnere, også fra den sociale sektor.

Mulige partnere: Kulturstyrelsen, Teknik- og miljøforvaltningen, KK, børne- og ungeinstitutioner, havearkitekter, byggemarkeder, planteskoler, stilladsfirmaer.

Budgetoverslag: 500.000 kr

## 2. Københavns Museums baghave – museets del af den gamle skydebanehave

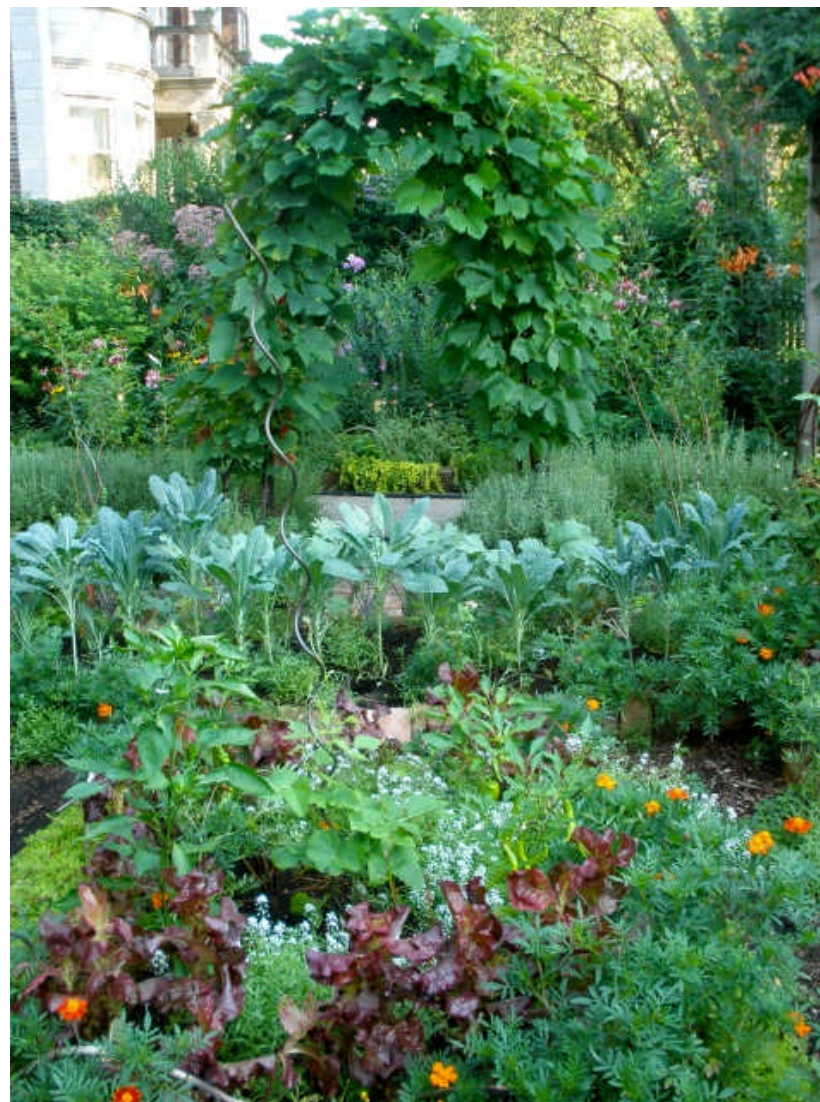
På et græsområde, som hidtil har været uudnyttet af museet, anlægges en kombineret køkken- og prydhave i åben forbindelse med museets cafe.

Planerne for haven udformes af den amerikanske kunstner Barbara Cooper, som gennem en årrække har arbejdet med forholdsvis monumentale organiske skulpturer og installationer i offentlige rum, og 'hvis atelier i stigende grad smelter sammen med hendes have'. Barbara Cooper bliver knyttet til museet via Københavns Kommunes Artist in Residence program.

Museet ønsker, at det nye haveanlæg i praksis viser ideer om dyrkning af mad i byrummet og produkternes vej fra jord til mund, demonstrerer kompostering af køkkenaffald, opsamling og anvendelse af regnvand, samtidigt med at det på forskellig vis bærer referencer til de forskellige havetraditioner i det sene 1700-tal, som hovedbygningen tilhører, og danner et behageligt og varieret opholdsrum for cafeens gæster.

Partnere: Barbara Cooper og CPH Artist in Residence program, Tante Te på Københavns Museum, Teknik- og miljøforvaltningen, KK, Det danske Haveselskab, landskabsarkitekter, frivillige havearbejdere, planteskoler.

Budgetoverslag: 300.000 kr



Artist Barbara Cooper's home garden in Chicago

Budgetoverslag: 3.000.000 kr

### 3. Københavns Museums stueetage og sammenbindende trapperum

Med forbillede La Ville Fertile, som blev vist i Paris i 2011, skabes en udstilling over temaet Byens natur i museets centrale udstillingsrum i stueetagen samt i de sammenbindende trapperum.

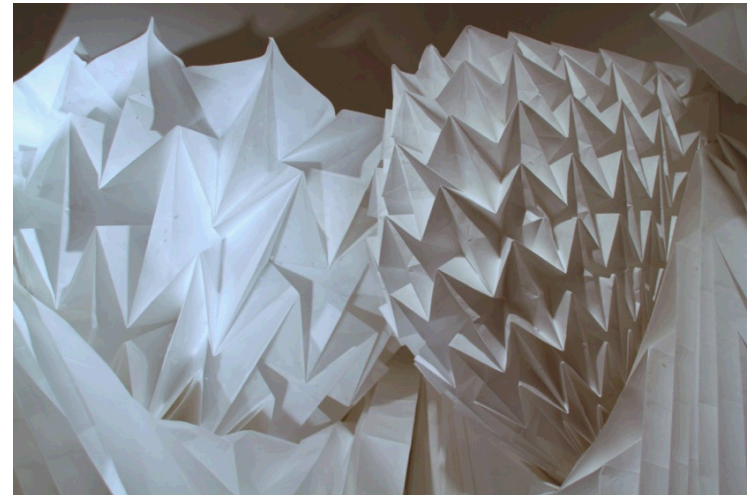
Udstillingen vil have udgangspunkt i den – fornyede – pagt mellem natur og kultur, som store byer søger i det 21. århundrede, i en forståelse af byen som et stort levende økosystem, der virker i respekt for en holdbar fremtidig udvikling.

Udstillingen vil være forankret i København, men også give eksempler på banebrydende initiativer i andre storbyer. Den vil være tematisk opbygget omkring brede overskrifter som vand og luft, jord og rum, energi, vækst, tid. Den vil give et indblik i de forskellige strategier, som i Københavns historie har sammenbundet såvel som spaltet natur og by i skabelsen af forskellige kultur- og bylandskaber.

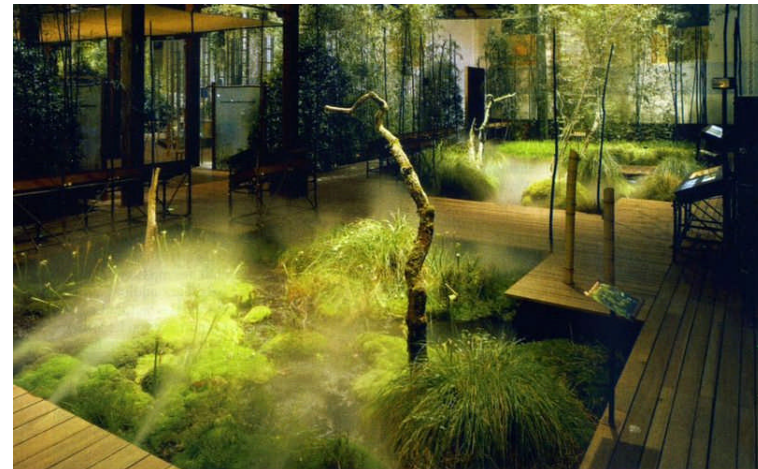
Udstillingen vil være rig på information, men vil samtidig være poetisk i sit skriftlige og visuelle formsprog, med såvel genstande som fotos fra museets samlinger, og kunst, film og video fra en række andre nutidige og historiske kilder.

Scenografisk suppleres Barbara Cooper's Folded Terrains over alt i udstillingen af landskaber af levende planter og træer, ligesom der vil være adgang mellem udstillingen og haveanlægget.

Partnere: Teknik- og miljøforvaltningen, KK, Copenhagen Green Capital 2014, Arkitektskolen, Danske Landskabsarkitekter, planteleasingfirmaer, Barbara Cooper og CPH AIR.



Barbara Cooper's Folded Terrains



Gilles Clement, Le Jardin Planetaire, 1999-2000

Et særligt fremhævet spor i udstillingen kan showcase de – offentlige - projekter, metoder og resultater, som har været baggrunden for, at København er blevet udpeget som Green Capital.

Budgetoverslag: 2.000.000 kr

#### 4. Københavns Museum 2. sal

Børn af det 21. århundrede fødes til en anden bevidsthed og andre presserende nødvendigheder i f t miljø og holdbar udvikling end tidligere generationer. Der skabes en interaktiv, værkstedpræget udstilling for børn og voksne, hvor man – fysisk og digitalt – kan drømme, fantasere, analysere og undersøge, udvikle og planlægge, bygge og nedrive sin egen grønne drømmeby, for sig selv eller i fællesskab med andre.

Udstillingen vil slå en række temaer i det offentlige og private urbane liv an, fra infrastruktur og forsyning, såvel som brede bløde temaer omkring livskvalitet. Men den skal samtidig være meget åben for, at den enkelte kan udvikle sine egne byplaner og løsninger.

Udstillingen skal være legende og oplevelsesbaseret, men også klog og nørdet. Den vil i grundscenografien gøre brug af elementer fra museets samlinger, som modeller fra gennemførte og opgivne byplaner for København, bygningsmodeller, bygningsdele som hegn, porte, døre, vinduer, skilte, håndtag og udsmykninger, men også dioramer, dukkehuse, 'dukke' mennesker og dyr, maskiner, biler, traktorer etc. En særlig aktivitet her kan være fokuseret omkring istandsættelse og udbygning af bygningerne fra modelbyen fra museets forplads.

Udstillingen vil i sit formsprog og interaktive væsen være rettet mod børn, men med rigeligt informationsmateriale til at være relevant for voksne også.



Udstillingen *Skrald*, Københavns Museum



Udstillingen *Storbyspillopper*, Københavns Museum

##### 5. Københavns Museum 1. sal, indre rum

Den arkæologiske udstilling *Fortiden under os* flyttes fra sine nuværende lokaler i stueplanet til museets 1. sal.

Udstillingens fokus omkring betydningen af de særlige københavnske natur-, landskabs-, vejrlig-, og jordbundsforhold for byens kulturer udbygges og forstærkes.

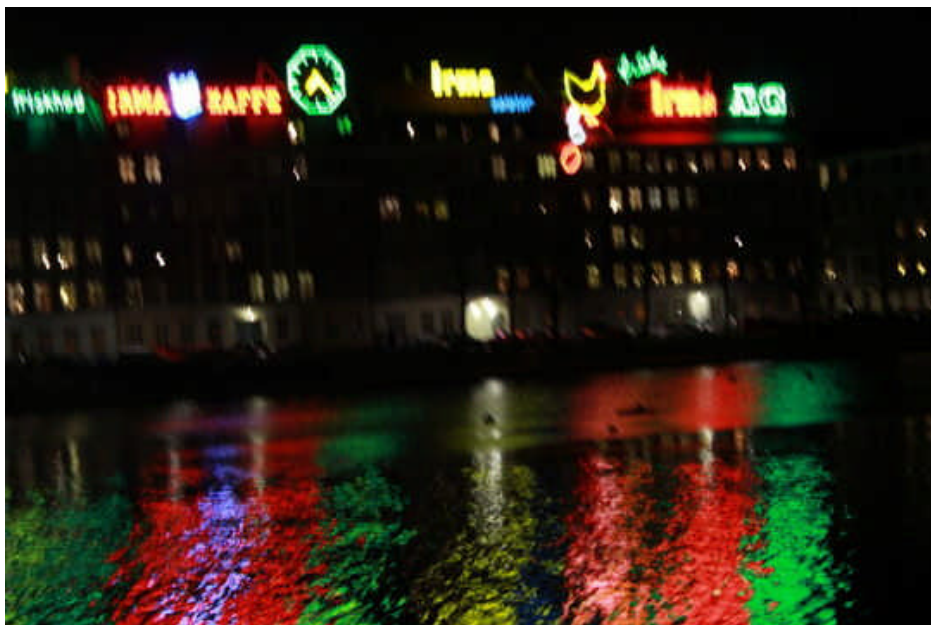
Der suppleres med yderligere materiale omkring dyrkning, afgrøder, om ernæringstilstande, sygdomme, og om fødekredsløbene i og mellem indre by og omkringliggende jorder i forskellige historiske perioder.

Budgetoverslag: 200.000 kr

Partnere: Københavns Universitet, Nationalmuseet, Riksantikvarembetet, Sverige



Makrofossiler fra latrin, Kulturvet. Udstillingen *Fortiden under os*, Københavns Museum



Urban Nature, uploaded af rainbow, Københavns Museum VÆGGEN

Alle de fem projekter under temaet Urban Nature vil være ledsaget af en levende programvirksomhed, i museet og på relevante steder i byrummet.

Det samlede budgetoverslag for de fem separate projekter omkring Byens natur - Urban Nature er 6 mill kr.

Projekterne kan gennemføres uafhængigt af hinanden eller kan åbne i forskellige tempi i årets løb. Haveanlæggene vil ifølge sagens natur først være klar til ibrugtagning sommeren 2014.

Der vil blive rettet henvendelse til en bred gruppe af mulige partnere og sponsorer, for samarbejde, og for støtte i form af materialer, tjenesteydelser eller økonomisk tilskud.

